

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Anna Sandström
08-563 085 32
anna.sandstrom@uka.se

Datum 2016-11-15
Reg.nr 31-188-16

Uppsala universitet
Rektor

Anmälan mot Uppsala universitet om urval till ett masterprogram

Beslutet i korthet: Lottning mellan sökande vid urval till utbildning får enligt högskoleförordningens regler ske vid likvärdiga meriter. Uppsala universitets urvalsmodell till ett av universitetets masterprogram innebär att de sökande inom varje urvalsgrupp fördelas mellan två rangordningsgrupper utifrån hur många högskolepoäng som de har fått betyget Väl godkänd på. Lottning sker sedan inom varje rangordningsgrupp, vilket innebär att lottning kan ske mellan sökande som har så skilda meriter som betyget Väl godkänd på 60 högskolepoäng respektive 150 högskolepoäng. UKÄ anser att sådana meriter inte kan anses vara likvärdiga och att förfarandet strider mot högskoleförordningen. UKÄ utgår från att universitetet i sin aviserade översyn av urvalet till det aktuella programmet beaktar vad ämbetet har uttalat.

Anmälan

N N har i en anmälan till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) framfört klagomål mot antagningsprocessen till masterprogrammet i företagande och ledning vid Uppsala universitetet. Han har anfört bl.a. följande.

Urvalsgrupperna till programmet är enligt följande.

- Urvalsgrupp 1 (den så kallade VG-gruppen). För sökande utan en uttagen examen vid den sista ansökningsdagen till programmet. Meritvärde VG 60: Sökande med VG på minst 60 högskolepoäng (hp). Meritvärde VG 0: Övriga sökande.
- Urvalsgrupp 2 (den så kallade EKE-gruppen). Sökande med en uttagen examen vid den sista ansökningsdagen till programmet. Meritvärde EKE 1: Sökande med VG på minst 90 hp. Meritvärde EKE3: Övriga sökande.

Antagningen fungerade på så sätt att om en sökande som har VG på mer än 60 hp och således ingår i urvalsgruppen 1 hamnar i en grupp med andra sökande som har VG på minst 60 hp och max 150 hp. I denna grupp fördelas de platser som finns tillgängliga slumpmässigt. Det innebär att en sökande som har t.ex. VG på 150 hp konkurrerar med en sökande som har VG på 60 hp. Till följd av detta kan sökande som har ett lägre betygssnitt bli antagna medan sökande som har ett väsentligt högre betygssnitt inte blir det.

Enligt 7 kap. 12 § tredje stycket högskoleförordningen (1993:100) får lottning vid urval vid utbildning endast användas då meriterna är likvärdiga och urval med hänsyn

till kön inte kan göras. Som en konsekvens av att universitetet lottar ut platser i urvalsgruppen 1 kan sökande med ett lägre betygsmedelvärde antas före sökande med ett högre betygsvärde. Med andra ord är lottning i detta fall inte rättfärdigat då det är en väsentlig skillnad mellan en sökande som har VG på 150 hp respektive 60 hp. Meriterna är inte likvärdiga. Ett effektivare och mer rättvist system skulle vara att rangordna kandidaterna utifrån antalet högskolepoäng med VG och inte lotta ut platser slumpmässigt mellan alla sökande som har VG på över 60 hp i urvalsgrupp 1 och 90 hp i urvalsgrupp 2.

Uppsala universitets yttrande

Universitetskanslersämbetet har anmodat Uppsala universitet att yttra sig över anmälan och redogöra för den aktuella urvalsmodellen för masterprogrammet i företagande och ledning, inriktningarna Financial Management, Management Controlling, Management in a Global Society, Management of International Business och Strategic Marketing Management och det rättsliga stödet för denna. Universitetet har anfört bl.a. följande.

Urvalsmodell

Urvalsmodellen för programmet är parallellt:

Urvalsgrupp I: 150 högskolepoäng (hp) avklarade och registrering på ytterligare 30 hp vid ansökningstillfället. Rangordning 1. VG på minst 60 hp. 2. Övriga sökande.

Urvalsgrupp II: Kandidatexamen. Rangordning 1. Sökande med minst 90 hp VG. 2. Övriga sökande.

Urvalsgrupp III: Kandidatexamen och minst fem års arbetslivserfarenhet efter examen. Rangordning 1. VG på minst 60 hp. Rangordning 2. Övriga sökande.

Att platserna tilldelas parallellt innebär att platserna fördelas proportionellt utifrån antalet sökande i varje grupp. De tre urvalsgrupperna är sökande som har 150 hp avklarade och registrering på ytterligare 30 hp vid ansökningstillfället, sökande som har en färdig kandidatexamen och sökande som har en kandidatexamen och sedan minst fem års arbetslivserfarenhet efter examen. Inom varje grupp rangordnas sedan de sökande utifrån sina betyg, dvs. minst 60 hp respektive minst 90 hp med betyget väl godkänt (VG). Rangordningen utifrån betyg sker inte baserat på det exakta antalet poäng med betyget VG utan istället utifrån grupperingar (mer eller mindre än 60 respektive 90 hp med betyget VG). I de fall då inte alla personer inom en grupp har kunnat antas, lottas platserna bland de sökande.

Rättsligt stöd

Det rättsliga stödet för urval till avancerad nivå regleras i 7 kap. 26 § högskoleförordningen. Där fastslås att det vid urval till utbildning som påbörjas på avancerad nivå kan användas urvalsgrunder bestående av tidigare utbildning. I 7 kap.

12 § samma förordning framgår att vid i övrigt likvärdiga meriter får urval göras genom lottning.

Enligt Uppsala universitets antagningsordning ska urvalet till utbildningar på avancerad nivå i första hand ske med utgångspunkt i kvaliteten på meriterna, t.ex. inom huvudområdet för den behörighetsgivande utbildningen eller dess examensarbete.

Användningen av urvalsmodellerna och det rättsliga stödet

Uppsala universitet har valt den beskrivna urvalsmodellen som utgår från de sökandes tidigare utbildning. De tre grupperna ger möjligheter både för studenter i pågående utbildning, studenter med avslutad utbildning och personer som har varit ute en längre tid i yrkeslivet att antas till de berörda utbildningarna. Inom grupperna prioriteras de med bäst meriter, det vill säga ett visst antal VG-poäng först.

Uppsala universitet har en bred internationell rekryteringsbas och har sökande med meriter från en mängd utbildningssystem. Vid användning av en mer fingradig skala av antal VG-poäng uppstår problem i att garantera rättssäkerheten, eftersom det finns en avgörande svårighet i att transferera alla utländska kurs- och poängsystem till det svenska. Universitetet har därför valt att utgå från grupper där personer med mer eller mindre än 60 respektive 90 hp med betyget VG eller motsvarande från andra system inordnas i en viss grupp. I de fall då inte samtliga sökande har kunnat beredas plats har lottning inom grupperna skett.

Antagning till masterprogrammet baseras på urvalsgrunderna bestående av tidigare utbildning. I 7 kap. 12 § högskoleförordningen framgår att vid i övrigt likvärdiga meriter får urval göras genom lottning. Att differentiera urvalsmodellen ytterligare och särskilja personer på grundval av exakt antal VG-poäng skulle äventyra rättssäkerheten för sökande vars meriter inte är angivna i enlighet med betygsskalan U-G-VG. Detta gäller såväl nationella som internationella sökande med ett annat betygssystem än detta.

Sammanfattningsvis anser Uppsala universitet att gällande rättsliga regelverk har följts. Trots detta finns det ett kontinuerligt behov av att utvärdera urvalen till universitetets utbildningar. Uppsala universitet kommer med anledning av anmälan till UKÄ särskilt se över urvalet till berört utbildningsprogram.

Uppsala universitet har bifogat dokumentet Antagningsordning (dnr UFV 2015/188) och som fastställdes av konsistoriet den 16 april 2015 och en utbildningsplan för Masterprogram i företagande och ledning som gäller från höstterminen 2015.

I antagningsordningen under rubriken *5.3 Urval till utbildning på avancerad nivå* anges bl.a. följande. Vid Uppsala universitet ska urval till utbildningsprogram i första

hand ske med utgångspunkt i kvaliteten på meriterna t.ex. inom huvudområdet för den behörighetsgivande utbildningen eller dess examensarbete. Under rubriken 6. *Behöriga sökande med samma meritvärde* anges att om två eller fler sökande till ett visst anmälningsalternativ har samma meritvärde tillämpas lottning.

Ytterligare utredning

UKÄ har hämtat in följande information från företrädare för Uppsala universitet. Lottning tillämpas när det finns fler sökande än platser och lottning genomförs mellan de sökande som har placerats i en rangordningsgrupp i varje urvalsgrupp. Till exempel sker lottning i urvalsgruppen 1 mellan alla sökande som ingår i rangordningsgruppen Övriga sökande. De sökande som tillhör en viss rangordningsgrupp har ett meritvärde och de sökande som tillhör en annan rangordningsgrupp har ett annat meritvärde.

Tillämpliga regler

Av 4 kap. 3 § högskolelagen (1992:14354) framgår att om inte alla behöriga sökande till en utbildning kan tas emot, ska urval göras bland de sökande.

I 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100) anges att en högskola ska se till att en antagningsordning finns tillgänglig. I en antagningsordning tas de föreskrifter in som högskolan tillämpar i fråga om ansökan, behörighet, urval och antagning och om hur beslut fattas och kan överklagas.

Den aktuella utbildningen är en utbildning på avancerad nivå. Av 7 kap. 32 § högskoleförordningen framgår att urval till utbildning på avancerad nivå ska göras enligt vad som anges i 26 och 27 §§.

Av 7 kap. 26 § framgår att vid urval ska hänsyn tas till de sökandes meriter.

Urvalsgrunder är

1. betyg,
2. resultat från högskoleprovet som avses i 20 §,
3. tidigare utbildning, och
4. urvalsgrunder som avses i 23 §.

Högskolan får bestämma vilka urvalsgrunder enligt andra stycket som ska användas och vilken platsfördelning som ska göras. Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras enligt vad som anges i 12 § tredje stycket.

I 7 kap. 23 § högskoleförordningen anges att en högskola får, i den utsträckning som anges i 13 §, bestämma urvalsgrunder bestående av

1. andra särskilda prov än högskoleprovet,
2. kunskaper, arbetslivserfarenhet eller annan erfarenhet som är särskilt värdefull för den sökta utbildningen, och
3. andra för utbildningen sakliga omständigheter.

I 7 kap. 12 § tredje stycket högskoleförordningen anges att vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras genom prov eller intervjuer eller genom lottnings. Urval genom prov eller intervjuer får dock inte göras efter det att lottnings har använts.

I 7 kap. 27 § högskoleförordningen anges att en högskola får i enstaka fall göra avsteg från 26 §. Detta får dock ske bara om en sökandes meriter inte kan bedömas på lämpligt sätt enligt de urvalsgrunder som anges i 26 § och om sökanden genom tidigare utbildning, arbetslivserfarenhet eller någon annan omständighet har särskilda kunskaper eller annars särskilda förutsättningar för utbildningen.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Den urvalsmodell som Uppsala universitet har valt för det aktuella programmet innebär att urvalsgrunderna är betyg, tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet, vilket överensstämmer med de urvalsgrunder som anges i 7 kap. 23 och 26 §§ högskoleförordningen. Vid fördelningen av platser har de sökande delats in i tre urvalsgrupper. Inom varje grupp finns två rangordningsgrupper där de sökande fördelas utifrån hur många högskolepoäng som de har fått betyget Väl godkänd på.

N N har i sin anmälan utgått från urvalsgrupp I och anført att utformningen av urvalsreglerna innebär att de sökande i en av rangordningsgrupperna kan ha betyget Väl godkänd på kurser som omfattar mellan 60 och 150 hp och att lottnings kan ske mellan alla dessa sökande. Uppsala universitet har inte invänt mot detta i sitt svar till UKÄ utan har anført att rättssäkerheten skulle kunna äventyras om urvalet skulle differentieras ytterligare så att de sökande skulle särskiljas på grundval av exakt antal VG-poäng.

Högskoleförordningens regler om urval syftar till att rangordna de sökande på ett lämpligt sätt utifrån de meriter de har. En sådan rangordning leder till att de med bättre meriter antas före de med sämre meriter. Om några sökande har likvärdiga meriter får lärosätet använda lottnings. Att tillämpa lottnings på alla sökande i exempelvis den nämnda rangordningsgruppen kan dock, som N N har påpekat, innebära att lottnings kan ske mellan sökande som har så skilda meriter som betyget Väl godkänd på 60 hp respektive 150 hp. Sådana meriter kan inte anses vara likvärdiga. UKÄ anser att förfarandet strider mot högskoleförordningens regler och är kritiskt till hur Uppsala universitet har utformat urvalsreglerna.

UKÄ noterar att Uppsala universitet har uppgett att det kommer att se över urvalet till det aktuella utbildningsprogrammet. UKÄ utgår från att universitetet i denna översyn beaktar vad ämbetet har uttalat i detta ärende.

Med dessa kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i ärendet har fattats av tf. myndighetschefen Annika Pontén efter föredragning av verksjuristen Anna Sandström i närvaro av chefsjuristen Christian Sjöstrand och chefsassistenten Agnes Ers.

Annika Pontén

Anna Sandström

Kopia till:
N N